

Europeanization

Europenizarea

Cosmin Ștefan BURLEANU

Student at Law Faculty

„George Bacovia” University, Romania

Abstract: Is there anything new in the research on the concept of Europeanization? Or should we focus on the changes of the civil law during history? The hypothesis I began is that modernization derives from Romania's accession to the European Union. The European directives which have determined major changes in the national legislative system they leave a place for national diversity, as they are not compulsory. Therefore, the combination between the European Union formalization and national practice will give rise to a legislative system perfectly aligned to the super-national requirements. This article analyzes these standards which have to be in full compliance, and which will have as result a civil law able to meet the current needs.

Key words: europenization, civil law, European Union

Abstract: Este ceva nou în cercetarea conceptului de europenizare? Sau ar trebui să ne gândim la ceea ce s-a întâmplat deja de-a lungul istoriei în cadrul dreptului civil? Am pornit de la ipoteza în care modernizarea derivă din aderarea României la Uniunea Europeană, cu privire la directivele europene, care au determinat schimbări majore în sistemul legislativ național, dar acestea nefiind impuse, lasă loc diversității naționale. Prin urmare, combinarea formalismului Uniunii Europene și a practicii naționale va da naștere unui sistem legislativ aliniat cerințelor supra-naționale. Acest articol analizează aceste duble standarde care trebuie să fie în deplină conformitate și care, va avea ca rezultat un sistem de drept civil capabil să răspundă nevoilor actuale.

Cuvinte cheie: europenizare, drept civil, Uniunea Europeană

Conceptul de europenizare

Jacques Delors avea să susțină faptul că ritmul istoriei s-a accelerat la sfârșitul anilor '80. Nu întâmplător, anul 1989 a fost „anul miracolelor”, an în care lumea s-a schimbat mult față de „epoca de aur”. Prăbușirea zidului Berlinului, un 11 Septembrie, aproape a schimbat în totalitate structura Uniunii Europene. Căderea comunismului în Europa Centrală și de Est și apoi în Uniunea Sovietică, cu importante implicații asupra statutului bunăstării, au fost provocate de aproximativ aceleași tendințe: globalizarea, ordinea informațională, individualismul și puterea consumatorului, impactul acestora fiind din ce în ce mai mare. Tratatul Uniunii Europene, semnat la 7 februarie 1992, la Maastricht și intrat în vigoare la 1 noiembrie 1993, a reprezentat actul de naștere al unei noi entități. Astfel, Uniunea Europeană a devenit o organizație puternică, încât nu se poate discuta de schimbări de politici în statele membre, astfel încât Uniunea Europeană să nu fie menționată ca unul dintre factorii semnificativi ai schimbării.

Deși ne aflăm într-o etapă introductivă a analizei, putem însă să încercăm o definire a procesului de europenizare ca fiind drept o schimbare națională cauzată de integrarea europeană. Procesul de europenizare poate fi studiat ca o penetrare de către regulile, directivele și normele europene în diferite sfere interne. Ca o consecință a acestei interferențe este schimbarea și adaptarea care are loc.

Radaelli¹² se referă la europenizare ca la “un proces de construcție, răspândire și instituționalizare a regulilor formale și informale, proceduri, paradigme politice, stiluri, metode de a face anumite lucruri și de a împărtăși credințe și norme, care sunt mai întâi definite și consolidate în procesul de decizie al Uniunii Europene și apoi, încorporate în logica discursului național, identități și structuri”. Astfel, acesta se bazează pe înțelegerea termenului de europenizare ca un proces interacțional și nu ca un simplu proces unidirecțional, ca reacție a Europei.

Conceptul de europenizare se bucură de un larg interes, mai ales odată cu studiul mai aprofundat al integrării europene. Dar problema care rămâne însă, o constituie diversitatea formelor acestui concept, precum și a celor care oscilează în

¹² Radaelli, C., (2004): *Europeanization: Solution or problem?*, European Integration online Papers (EIoP), vol. 8, no. 16.

jurul acestuia. Astfel, putem trata europenizarea ca apariție a noi forme de guvernare europeană, având ca sinonim integrarea europeană; europenizare ca și alăturare la Europa în contextul extinderii Uniunii Europene sau europenizarea ca modernizare, dar lista poate continua și astfel să aibă o amploare foarte mare.

Consider însă că este important în a specifica nu numai ce este europenizarea, dar și ceea ce nu este. Astfel, după cum spunea Radaelli, europenizarea nu trebuie confundată cu convergența. Și de ce nu? Convergența poate fi o consecință a integrării europene, dar în același timp poate să nu fie folosit sinonim cu europenizarea, deoarece este o diferență între proces și consecințele sale. Astfel, regimul european poate fi convergent, în ceea ce privește politica cetățeniei, văzută nu numai ca rezultat al inițiativelor inițiate de la Bruxelles, dar ci și ca răspuns la considerațiile naționale. Armonizarea dreptului civil este văzută de cele mai multe ori ca un scop important al integrării europene, dar cercetările empirice sugerează că europenizarea este mai degrabă un manifest în impactul distinctiv al cerințelor europene asupra dreptului civil. Directivele europene urmăresc armonizarea, lăsând destule zone de intervenție diversității naționale.

În ceea ce privește convergența dreptului civil putem face referire la rezoluțiile Parlamentului European cu privire la Codul Civil European. De asemenea, s-au remarcat și unele inițiative private, printre care se numără și studiul lui Christian von Bar (1999), care a și obținut sprijinul Comisiei Europene. Von Bar, împreună cu U. Dobnig și J. Basedow de la *Max Planck Institute for Foreign and International Private Law* din Hamburg, reuniți sub egida „Foundations for a European Civil Code”, și-au propus crearea unui cod de legi unic, nu numai datorită aplicării neuniforme a legii, ci și datorită existenței pieței unice ce are o politică comună, iar cerințele pentru un cod de legi comun au mare importanță. Cu toate că proiectul Codului Civil European este momentan în lucru, în mediul academic se discută deja despre această temă de actualitate, dând naștere unor lucrări deosebit de importante, cum ar fi: „Drafting a Civil Code for Europe: Aims and Methods”¹³ de Andrea Pinna și „Legalism in the Era of Globalization” realizată de Volkmar Gessner¹⁴.

¹³ Pinna, A. (2002): “Drafting a Civil Code for Europe: Aims and Methods” in *Tilburg Foreign Law Review Journal on Foreign and Comparative Law*.

¹⁴ Gessner, V. (2007): *Legalism in the Era of Globalization*, Hart Publishing, Oxford.

Realizând o comparație între cele două lucrări, se pot observa opinii diferite, astfel că Pinna susține necesitatea unui Cod Civil European, în timp ce Gessner subliniază necesitatea unor soluții alternative. Cel din urmă își susține această opinie prin ideea că rolul dreptului se justifică pe baza a patru concepte și anume: rațiune, estimare, evitarea riscului și stabilitate. Aceste concepte se pot regăsi într-o mare varietate de sisteme legislative, bine adaptate nevoilor unei societăți moderne. În ceea ce privește lucrarea lui Andrea Pinna, aceasta se axează în primul rând pe costurile ridicate ale tranzacțiilor, dar și mai important, faptul că are inițiativa îmbunătățirii sistemului legal.

Reflectând asupra acestui studiu, ne putem pune problema insecurității juridice ce apare într-un astfel de cod unic, deoarece acesta impune o anumită tensiune instituțiilor europene provocată de existența distanței, nesiguranței, corupției sau a obiceiurilor locale. Tot în ceea ce privește studiul profesorului Pinna, ne putem gândi la o posibilă opoziție dintre cele două sisteme culturale legale: *common-law* și dreptul civil, deoarece există, totuși, un trecut din punct de vedere al folosirii Codului.

Încercările de a ajunge la o codificare a legii civile europene au avut până în acest moment rezultate negative. Organismul semi-oficial, instituit de Parlamentul European pentru armonizarea procedurii civile și elaborarea unui Cod Civil European și anume, Comisia Storme, a ajuns la concluzia că diferențele între sistemele de drept ale statelor membre sunt atât de înrădăcinate în cultura lor juridică, încât fac convergența o soluție practic nefezabilă.

De ceva timp, Uniunea Europeană nu mai poate fi considerată un spațiu în care diferite sisteme de drept privat național coexistă, fiind total independente. Un număr mare de acorduri internaționale și de directive europene au, acum, rol de instrumente de armonizare legislativă. Această abundență de surse va fi exploatată din plin în procesul de creare al unui Cod Civil în cadrul procesului de europeanizare a dreptului civil. Se remarcă dorința de a adânci solidaritatea între cetățeni, în timp ce se respectă istoria, cultura și tradiția acestora, astfel, Tratatul de la Amsterdam face referire specială la cultura juridică, solicitând să fie respectate „organizarea și funcționarea sistemelor de drept ale statelor membre”.

Mecanismele europenizării

Ideea pe care doresc să o susțin și să o dezvolt în cadrul acestui capitol este următoarea: dacă există unele instrumente prin care Uniunea Europeană poate încuraja anumite transformări în statele candidate la integrare, aceleași mecanisme sunt utilizate de către instituțiile europene în procesul de extindere spre sistemul dreptului civil din statele central-est europene și în special, în România.

Tratatul de la Maastricht a extins în mod semnificativ orizontul Uniunii, iar Tratatul de la Amsterdam și Nisa au confirmat la rândul lor acest trend. Introducerea principiului de subsidiaritate la Maastricht poate fi văzut ca o primă recunoaștere a diviziunii competențelor. Evoluția procesului a modificat formele tradiționale ale sistemelor naționale de guvernare, reflectând și rolul statului în Europa. Foarte multă vreme statul era înțeles în sensul său după modelul conceptualizat de Max Weber, conform căruia funcționează ca „un actor unitar”, având dreptul de a implementa întregul corp de decizii și de a deține „monopolul legitim al folosirii forței fizice”.

Acum asistăm la trecerea de la statul centralizat la guvernarea pe mai multe nivele, ceea ce evidențiază noua formă a statului-națiune sub impactul rolului Uniunii Europene. Conform acestui model, competențele de luare a deciziilor nu mai sunt monopolul statelor, fiind mai degrabă împărțite de actorii de pe mai multe niveluri (european și sub-național), dar totodată, acestea rămân interconectate. Aceste efecte de transformare asupra sistemului național de guvernare este explicat prin prezența adânc înrădăcinată a factorilor naționali ai statelor și a organizării societății atât în statele membre, cât și în cele candidate. Astfel, aceste restrângeri sau facilități ai factorilor instituționali naționali spre schimbare reprezintă punctul cheie de a înțelege distinct traiectoriile naționale și sectoriale ale europenizării.

Sosirea noilor veniți în Uniunea Europeană nu a fost lipsită de dezbateri și controverse în privința obiectivelor comunității, cât și în privința modului de funcționare a instituțiilor. Astfel, Consiliul European de la Copenhaga, din iunie 1993, a definit ceea ce astăzi numim criteriile pentru aderare la Uniunea Europeană și anume: existența unor instituții stabile, care să garanteze democrația, supremația legii drepturilor omului, precum și protecția minorilor; existența unei economii de piață viabile și capacitatea de a face față presiunii concurențiale și forțelor pieței

libere în interiorul Uniunii Europene; preluarea acquis-ului comunitar dezvoltat de Uniunea Europeană de la fondarea sa, iar odată cu Consiliul European de la Madrid, din decembrie 1995, se adaugă un nou criteriu și anume, cel al capacității administrative și judiciare de aplicare a legislației comunitare.

Conform celor decise de Consiliul European, Comisia Europeană a transmis statelor candidate un chestionar de 160 pagini, constituind sursa majoră de informații pe baza căruia s-au putut da publicității în octombrie 1997, inclusiv României, avizele asupra fiecărui stat în parte. Avizele au avut, în general, rolul unui barometru credibil, privind eforturile pe care statele candidate le făcuseră din momentul încheierii acordului de asociere, urmând ca în fiecare an să fie întocmite rapoarte prin care sunt evaluate progresele pe care statul le-a realizat în vederea aderării. În urma cercetării, s-a putut observa că, în ceea ce privește procesul de accesare al României la Uniunea Europeană, constrângerile acestei instituții asupra legislației au fost mult mai proeminente decât în cazul statelor deja membre din Europa Occidentală. Astfel, Comisia Europeană a redactat constant rapoarte asupra avansării procesului de integrare, cu o monitorizare sistematică a transpunerii și implementării acquis-ului, transpus sub forma modificărilor legislative în sectorul dreptului civil. Încheierea negocierilor de aderare a avut loc în decembrie 2004, confirmându-se totodată, în cadrul Consiliului European de la Bruxelles, calendarul de aderare. La 13 aprilie 2005, România primea avizul Parlamentului European, urmând ca semnarea Tratatului de Aderare să aibă loc la 25 aprilie 2005, confirmând astfel progresele importante pentru asigurarea aderării la 1 ianuarie 2007.

Analizând atitudinea prin care Uniunea Europeană a stabilit acești parametri pe care România trebuie să îi atingă, putem observa faptul că aceasta, prin instituțiile sale, îndeplinește cu precădere rolul de „motor al integrării”. Acest prim mecanism este pus în practică și ulterior aderării noastre la Uniunea Europeană, în primul rând prin Curtea Europeană de Justiție, care a jucat un rol extrem de important, prin crearea doctrinei drepturilor fundamentale ca principii generale de drept comunitar, reducând abilitatea statului de a se sustrage de la îndeplinirea obligațiilor conform Tratatelor și astfel, reușind o „constituționalizare a comunității”, transformând-o într-o entitate.

Curtea de Justiție a căpătat competența de a hotărî, cu titlu preliminar, cu privire la valabilitatea și interpretarea deciziilor-cadru, a convențiilor, precum și la validitatea și interpretarea măsurilor de aplicare a acestora. Această instituție are competența de a hotărî cu privire la orice diferend între statele membre, privind interpretarea sau aplicarea actelor adoptate sau cu privire la orice diferend între statele membre și Comisie. O altă instituție cu importanță capitală în influențarea legislației naționale este Comisia Europei, care, deși este formată tot din persoane nominalizate de către statele membre, negociază în favoarea intereselor Uniunii, exprimând conștiința comunitară, expresia interesului comun, ca simbolul cel mai vizibil al transferului suveranității naționale către nivelul comunitar.

Prin Tratatul de la Maastricht, rolul de supraveghetor s-a întărit și mai mult, deoarece capătă și dreptul de inițiativă, reprezentat până atunci de statele membre. Acest lucru este întărit și de articolul 155 din Tratatul de la Roma, conform căruia Comisia veghează la aplicarea Tratatelor și a dispozițiilor ratificate. Totodată, Uniunea Europeană dispune și de alte instrumente de condiționalitate, putând influența dezvoltarea politică și instituțională, realizând clasamente ale țărilor candidate, în funcție de progresul înregistrat și oferind în schimb exemple de bună practică sau puncte de reper, Comisia Europeană efectuând o monitorizare a întregului parcurs al procesului de integrare.

Monitorizarea este un mecanism aflat în strânsă legătură cu cel de gate-keeping (motor al integrării) și constă în urmărirea activităților membrilor afiliați, atât înainte de data admiterii, cât și în ulterioarele faze ale cooperării, astfel că în momentul aderării României la Uniunea Europeană, la 1 ianuarie 2007, a fost stabilit un „Mecanism de cooperare și de verificare”, pentru a sprijini statul în vederea remedierii anumitor deficiențe și pentru a monitoriza progresele realizate în domeniul reformei sistemului judiciar, prin intermediul unor rapoarte periodice. Aceste rapoarte intermediare oferă o actualizare tehnică privind evoluțiile semnificative ce au loc în România.

Este foarte important ca România să realizeze progrese semnificative și să fie observate de raporturile de evaluare realizate de Comisia Europeană. Țara noastră trebuie să demonstreze existența unui sistem judiciar stabil, capabil să funcționeze autonom. Acest lucru înseamnă, în primul rând, adoptarea celor patru Coduri, ce se

doresc a fi conforme acquis-ului comunitar, fiind necesare pentru a moderniza sistemul juridic, devenind capabil să pună în aplicare legile într-un mod independent și eficient.

Impactul integrării europene asupra sistemului juridic național este destul de puțin cercetat de studiile europene în general și de literatura europenizării, în particular. Ipoteza de la care plecăm este aceea că a existat un minim impact direct al Europei asupra jurisprudenței naționale și că sistemul de drept civil s-a dovedit a fi cel mai puternic, supus schimbării. Codurile reprezintă capacitatea noastră de a ne înnoi ca ansamblu în societate, în ceea ce privește țesătura relațiilor sociale fundamentale. Codul Civil al lui Cuza a reprezentat matricea juridică în care societatea românească a pășit irevocabil către lumea modernă, dar mai mult de trei sferturi din cuprinsul acestui cod este abrogat sau depășit de realitate.

În cei aproape 20 de ani scurși de la Revoluție, principalele realizări ale României au fost recunoașterea drepturilor fundamentale ale omului, construirea unui nou sistem politic, privatizarea și economia de piață, aderarea la NATO și la Uniunea Europeană. Aceste succese notabile s-au petrecut, oarecum, înainte de modernizarea în profunzime a societății noastre și a tiparelor ei juridice principale. Modernizarea justiției, administrației și a statului în general, nu vor fi posibile fără schimbarea mentalităților din societatea noastră. De aceea, adoptarea acestor coduri, indiferent când se va petrece acest lucru, va constitui pasul decisiv în schimbarea în profunzime a matricei relațiilor sociale și implicit, a mentalităților.

Dincolo de caracterul european al acestor coduri, este important ca ele să devină cu adevărat ale societății noastre românești, compatibile cu spiritul și tradițiile noastre juridice. Codurile trebuie să fie capabile să asigure o evoluție firească a societății, în acord cu tradițiile noastre de democrație și idealurile de progres ale generațiilor anterioare care au construit România modernă.

Dreptul Uniunii Europene este primul și unicul exemplu al unui cadru juridic supranațional, cel mai important aspect al dreptului comunitar fiind impactul pe care acesta l-a avut asupra ordinii juridice a statelor membre. Deoarece dreptul comunitar cuprinde o serie amplă de subiecte, acesta poate intra în contradictoriu cu legislația națională. Curtea Europeană de Justiție a decis astfel, că dreptul comunitar este superior legilor naționale, acest lucru fiind recunoscut ca principiul supremației

dreptului comunitar. Regulamentele și directivele comunitare sunt parte din sistemul juridic național și prevalează asupra legilor de drept național, astfel instanțele trebuie să nu aplice o lege națională în cazul în care aceasta nu este în concordanță cu legislația comunitară, acest lucru fiind prevăzut și de art. 20 alin. 2 din Constituție, care prevede că: „Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, au prioritate reglementările internaționale”. Lucrul acesta îl putem observa deja în ceea ce privește aplicarea drepturilor fundamentale ale omului, reunite în CEDO și care, la ora actuală, reprezintă un reper major pentru magistrații din instanțele naționale.

Procesul de armonizare a legislației românești cu reglementările comunitare reprezintă un obiectiv esențial și în același timp, o obligație juridică ce decurge din Acordul European de Asociere România – Uniunea Europeană.

Efectele europenizării

Adaptarea legislației naționale la legislația comunitară în ceea ce privește dreptul civil, începe odată cu îndeplinirea cerințelor Uniunii Europene, privind libera circulație a persoanelor. Alinierea legislației interne la cea comunitară este capitală, dar trebuie să fie însoțită de asigurarea capacităților administrative și juridice necesare pentru transpunerea și aplicarea acquis-ului, așa cum s-a cerut în cadrul Consiliului European la Madrid (1995) și ulterior.

Prețul plătit pentru aderarea României la 1 ianuarie 2007, a fost acceptarea unui mecanism foarte strict de monitorizare și a unor condiții la capitolul Justiție și Afaceri Interne și anume, revizuirea celor patru Coduri. Codul Civil reprezintă unul dintre actele normative fundamentale ale oricărei ordini juridice, venind în întâmpinarea dinamicii vieții sociale și în modelarea relațiilor interumane și care, tocmai de aceea oferă principii de drept constante. Însă, transformările pe care România le-a suferit la nivelul relațiilor europene au determinat ocrotirea unor noi valori sociale, culturale și economice astfel că, normele noului Cod Civil trebuie să răspundă nevoilor ce decurg din procesul de integrare europeană și statutul țării noastre ca stat membru al Uniunii Europene.

În Raportul Comisiei Europene din 27 iunie 2007, apărut imediat după aderarea României, se menționează că: „În ceea ce privește reforma judiciară și lupta împotriva corupției, România trebuie să își continue eforturile de a atinge obiectivele specifice și în special, să finalizeze adoptarea noului Cod Civil”. Totodată, adoptarea unui nou Cod Civil este determinată și de necesitatea unificării normelor de drept privat care, la ora actuală, sunt reglementate prin norme separate ce au suferit modificări numeroase.

Actualmente, Codul Civil păstrează deficiența atribuită în timpul regimului totalitar, prin abrogarea Cărții I „Despre persoane” și înlocuirea cu reglementări distincte, precum Decretul nr. 31/1954 sau Codul Familiei. Astfel, noul Cod Civil dorește să creeze o unificare a reglementărilor ce privesc raporturile de drept național și internațional privat într-un singur act normativ ce încorporează totalitatea reglementărilor privitoare la persoană.

Prin adăugarea Cărții I la noul Codul Civil se urmărește recunoașterea, ocrotirea și apărarea în mod egal și efectiv, a drepturilor și libertăților fundamentale civile ale persoanei, deja consacrate în reglementările internaționale importante precum Codul Civil francez și Codul Civil al provinciei Quebec, precum și crearea unui cadru legal general, modern și unitar, aplicabil tuturor persoanelor juridice, în alte cuvinte, instituirea protecției drepturilor nepatrimoniale.

Dezvoltarea dreptului civil român este un exemplu tipic al culturii legislative caracterizată de un puternic pozitivism ca factor decisiv al capacității de asimilare a dreptului internațional, cunoscut și sub denumirea de *soft law*. Această influență o putem observa și în cadrul Cărții a II-a, „Despre familie”, unde este consacrat expres principiul interesului superior al copilului, în concordanță cu prevederile Convenției ONU cu privire la drepturile copilului.

În ceea ce privește noul Cod de Procedură Civilă, acesta urmărește să răspundă exigențelor de previzibilitate a procedurilor judiciare decurgând din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și implicit, din cele statuate în jurisprudența CEDO. Urmărind cu rigoare asigurarea premiselor pentru soluționarea corectă în fond a cauzelor, în cadrul sistemului justiției naționale, proiectul are în vedere eliminarea deficiențelor care au condus, în multe cazuri, la hotărâri ale CEDO de condamnare a României,

atât pentru soluții judecătorești principial greșite, cât și pentru prejudicii cauzate de durata excesivă a procedurilor judiciare. Astfel, proiectul vizează rezolvarea unei deficiențe majore a sistemului judiciar român și anume, existența unei practici neunitare.

Pentru remedierea acestei deficiențe, la nivelul Consiliului Superior al Magistraturii s-a constituit Comisia pentru unificarea practicii judiciare, în cadrul căreia sunt organizate întâlniri trimestriale cu președinții de secții de la Înalta Curte de Casație și Justiție și reprezentanții Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, în cadrul cărora sunt discutate problemele de drept care au fost rezolvate neunitar de instanțele judecătorești. Totodată, pentru identificarea unor mecanisme eficiente de cooperare s-au organizat întâlniri ale reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu reprezentanții Uniunii Naționale a Barourilor din România, ai Uniunii Naționale a Notarilor Publici și ai Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești. Tot pentru îmbunătățirea practicii judiciare, Consiliul Superior al Magistraturii a încheiat un protocol de colaborare cu fundația germană IRZ (International Legal Cooperation), prin care se vor organiza seminarii la nivelul curților de apel pe o perioadă de un an. Pe lângă aceste seminarii, Consiliul Superior al Magistraturii a realizat o modificare a Regulamentului de Ordine Interioară al instanțelor judecătorești prin care acestea se obligă a publica propria jurisprudență, iar odată pe an se va întocmi Buletinul Jurisprudenței, care va fi prezentat tuturor instanțelor judecătorești: Înalta Curte de Casație și Justiție, Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Consiliul Superior al Magistraturii, Institutul Național al Magistraturii și Școlii Naționale de Grefieri.

Datorită preocupării fundamentale de a asigura celeritatea soluționării cauzelor, îmbinată cu îmbunătățirea calității actului de justiție, se încearcă reducerea sarcinii instanțelor de judecată, ceea ce ar avea consecințe nemijlocite asupra duratei de desfășurare a procedurilor judiciare. Astfel, proiectul prevede în sarcina judecătorului obligația de a îndruma părțile din proces spre folosirea procedurii medierii, ca mijloc alternativ de soluționare a litigiilor, pe durata desfășurării acestei proceduri judecata fiind suspendată. Instituția medierii este o instituție nou apărută, prin adoptarea Legii nr.192/2006 care prevede cadrul legal al acestei instituții în

România, prin care se urmărește soluționarea litigiilor în afara sălilor de judecată, care în Statele Unite ale Americii și Europa se utilizează cu mare succes.

Avantajele pe care le prezintă o astfel de soluționare sunt legate de rapiditatea cu care se rezolvă litigiile. Un alt avantaj al medierii este legat de faptul că nu se urmărește să se dea dreptate unei părți, ci au în vedere în special să ajute părțile să ajungă la un consens. Ideea care a generat conceptul de mediere în Statele Unite exprimată de Chief Justice, Warren E. Burger, U.S. Supreme Court Washington D.C.: „Litigiul tradițional poate fi o greșeală care trebuie corectată. Pentru unele dispute, procesul va fi singura modalitate, dar pentru altele nu. Sistemul nostru este prea costisitor, prea dureros, prea distructiv, prea ineficient pentru oameni cu adevărat civilizați”; o putem considera perfect aplicabilă și în situația României.

O altă reglementare ce are ca scop armonizarea cu acquis-ul comunitar este Cartea a VII-a din proiectul noului Cod Civil, „Dispoziții de drept internațional privat”, privind materia dreptului familiei și care urmărește compatibilizarea cu dreptul comunitar, ilustrând prevederile Convenției de la Haga din 1978, cu privire la legea aplicabilă regimurilor matrimoniale și reafirmat în Cartea Verde a Comisiei Europene, privind elaborarea unui Regulament European referitor la conflictele de legi în materia regimurilor matrimoniale. Totodată, reglementarea propusă realizează o distincție între efectele personale și cele patrimoniale generale ale căsătoriei pe de o parte și regimurile matrimoniale propriu-zise pe de altă parte, având în vedere astfel, modificările aduse în domeniul dreptului familiei în Cartea a II-a.

În ceea ce privește materia dreptului familiei în noul Cod Civil, vom observa modificări spectaculoase, deoarece acesta va cunoaște noutăți prin abrogarea Codului Familiei actual. Astfel, una dintre noutăți constă în consacrarea principiului autonomiei de voință a soților prin posibilitatea de a alege, aplicându-se astfel legea reședinței obișnuite comune, iar în lipsă, legea cetățeniei comune a soților. Aceste soluții fiind în spiritul Cărții Verzi privind legea aplicabilă și competența în materia divorțului, lansată de Comisia Europeană la 14 martie 2005 și al proiectului de Regulament nr. 2201/2003 din 27 noiembrie 2003, referitor la competența, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie matrimonială și în materia responsabilității părintești, care propun o unificare a normelor conflictuale la nivelul

Uniunii Europene, pornind de la premisa necesității de a asigura o mai mare securitate și previzibilitate în ceea ce privește legea aplicabilă divorțului.

În prezent, în calitatea de stat membru, România a devenit subiect al normelor și cerințelor obligatorii ce decurg din aderarea la Uniunea Europeană, fiind silită să realizeze încorporarea acquis-ului ca o realitate stringentă.

Astfel, studiul europeanizării dreptului civil devine un punct central în înțelegerea sistemului juridic contemporan și a noilor provocări la care România este parte constitutivă prin apartenența la Uniunea Europeană. Totuși, nu trebuie să privim europeanizarea ca un element unidirecțional, ca reacție a Europei, ci ca o interacționare a României cu Uniunea Europeană, prin ratificarea diverselor tratate și convenții ce se bazează pe stabilitate și respectarea valorilor naționale și care vor asigura armonizarea legislației naționale cu cea comunitară.

Bibliografie

- Benacchio, G., Pasa, B. (2005): *A Common Law for Europe: A Guide to European Private Law*, Central European University Press.
- Comisia Comunităților Europene (2009): *Raport intermediar al Comisiei către Parlamentul European și Consiliul privind progresele realizate de România în cadrul Mecanismului de cooperare și verificare*, Bruxelles.
- Gessner, V. (2002): *Legalism in the Era of Globalization*, Hart Publishing, Oxford.
- Józson, M. (2008): *Integration of the European Developments in Private Law into Domestic Civil Law: Factors Framing the Reception of the DCFR in Romania*, Juridical International, XIV/2008.
- Micklitz, H. (2008): *The Visible Hand of European Regulatory Private Law, The Transformation of European Private Law from Autonomy to Functionalism in Competition and Regulation*, European University Institute, Department of Law, Working Paper, 14/2008.
- Papadimitriou, D. (2008): *Romania and the European Union: from marginalization to membership*, Routledge.
- Pinna, A. (2002): "Drafting a Civil Code for Europe: Aims and Methods" in *Tilburg Foreign Law Review Journal on Foreign and Comparative Law*.

- Radaelli, C. (2004): *Europeanization: Solution or problem?*, European Integration online Papers (EIoP), vol. 8, no. 16.
- Rusu, Z. (2004): *Constituția României și Declarația Universală a drepturilor omului*, Editura Bogdana, București.
- Schimmelfennig, F., Sedelmeier, U. (2005): *The Europeanization of Central and Eastern Europe*, Cornell University Press.
- Smits, J. (2004): "The Europeanization of national legal systems: some consequences for legal thinking in civil law countries" in Mark Van Hoecke, *Epistemology and Methodology of Comparative Law*, Hart Publishing, Oxford.
- Snyder, F. (2000): *The Europeanization of law: the legal effects of European integration*, European University Institute.
- Von Bar, C. (1999): *A European Civil Code, international agreements and European directives*, European Parliament Directorate General for Research, Working Paper.
- *** Comisia Europeană, 27 iunie 2007 – Raport.
- *** Expunere de motive Cod Civil - adoptat în ședința Guvernului din 11 martie 2009.
- *** Proiect Codul Civil - adoptat în ședința Guvernului din 11 martie 2009.